HASTALIK

Sıkıntılara Katlanmak

- وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ
- ***And olsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!***
- اَلَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
- ***O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler.***[1]

[1] Bakara, 2/155-156.

- وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

- ***... Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz. Ve siz, ancak bize döndürüleceksiniz.*[2]**

[2] Enbiya, 35.

Sağlığımızın Önemini Bilmek ve Korumak:

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

- ***Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'na şükredin.[3]***

[3] Bakara, 2/172.

- "Rasulullah buyurdular ki:
- نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: اَلصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ
- *"İki (büyük) nimet vardır. İnsanların çoğu onlar hususunda aldanmıştır: Sıhhat ve boş vakit''*[4]

******

- "Resulullah buyurdular ki:
- إذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا.
- *"Bir yerde veba çıktığını duyarsanız oraya girmeyiniz, bulunduğunuz yerde veba çıkmışsa oradan ayrılmayınız."*[5]
-

---

[4] Buhari.
[5] Buhari.

- Cihan Padişahı Kanûnî Sultan Süleyman, bir nefes alıp verecek kadar sağlık içinde olmanın; dünyanın bütün nimetlerinden değerli olduğunu şöyle ifade etmiştir:

“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.”

Hastalığa Sabretmenin Fazileti:

- Rasulullah buyurdu ki:

- مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ، مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ، وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ، حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا، إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ

- *"Müslümana hiçbir zahmet, hastalık, keder ve eziyet isâbet etmez ki -hattâ ona batan diken için bile- Allah bunları onun günahlarına keffâret kılmasın.“*[6]

---

[6] Buhari.

- Rasulullah (sas) buyurdu ki:

- **عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ**

- *"Şu iman ehlinin işine şaşmamak mümkün değil; bütün işleri hayırlı - bu da yalnız mü'mine mahsustur- başına sevinecek bir iş gelse şükreder ve hakkında hayır olur; başına bir zarar gelse sabreder bu da onun için hayır olur."*[7]

---

[7] Müslim.

- Hz. Peygamber (sav) Hz. Âişe, Esmâ gibi yakınlarına hastalık ve acılarını ifâde etmiş meselâ "of başım ağrıyor!" demişlerdir. Ancak bu şikâyetleri yaparken, Allah'a karşı kulluk edebini titizlikle korumuşlardır.

******

- Rasulullah Buyurdular ki:

- **إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ، أَوْ سَافَرَ، كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا**

- *"Kul hastalandığı veya yolculuk yaptığı sırada tıpkı sıhhatli ve mukîm iken yaptığı ibâdetlerin sevabını alır.“*[8]

---

[8] Buhari.

- Rasulullah bir hastayı ziyaret ettiğinde ona hastalığa sabretmesi karşılığını şöyle müjdelemiştir:

- أَبْشِرِي يَا أُمَّ الْعَلَاءِ، فَإِنَّ مَرَضَ الْمُسْلِمِ يُذْهِبُ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاهُ كَمَا تُذْهِبُ النَّارُ خَبَثَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

- *Müjdeler olsun ey Ümmü'l-Alâ. Şüphesiz ki; Müslümanın hastalığı sebebiyle Allah onun hatalarını ateşin altın ve gümüşün pasını giderdiği gibi giderir.*[9]

---

[9] Ebu Davud.

- "Rasûlullah buyurdular ki:
- إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ بَعَثَ اللّٰهُ تَعَالَى إِلَيْهِ مَلَكَيْنِ فَقَالَ: انْظُرُوا مَاذَا يَقُولُ لِعُوَّادِهِ؟
- *"Kul hastalandığı zaman Allah Teâlâ hazretler ona iki melek gönderir ve onlara: "Gidin bakın, kulum yardımcılarına ne diyor bir dinleyin!" der.*
- فَإِنْ هُوَ إِذَا جَاءُوهُ حَمِدَ اللّٰهَ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ رَفَعَا ذَلِكَ إِلَى اللّٰهِ وَهُوَ أَعْلَمُ، فَيَقُولُ:
- *Eğer o kul, melekler geldiği zaman Allah'a hamdediyor ve senalarda bulunuyor ise, onlar bunu, her şeyi en iyi bilmekte olan Allah'a yükseltirler Allah Teâla hazretleri, bunun üzerine şöyle buyurur:*

- لِعَبْدِي عَلَيَّ إِنْ تَوَفَّيْتُهُ أَنْ أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، وَإِنْ أَنَا شَفَيْتُهُ أَنْ أُبْدِ لَهُ لَحْمًا خَيْرًا مِنْ لَحْمِهِ، وَدَمًا خَيْرًا مِنْ دَمِهِ، وَأَنْ أُكَفِّرَ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ. أخرجه مالك
- *"Kulumun ruhunu kabzedersem, onu cennete koymam kulumun benim üzerimdeki hakkı olmuştur. Şâyet şifâ verirsem, onun etini daha hayırlı bir etle, kanını daha hayırlı bir kanla değiştirmem ve günahlarını da affetmem üzerimde hakkı olmuştur."*[10]

---

[10] Muvatta, ayn: 5, (2; 940);

- Rasulullah bir hastanın yanına uğramıştı ona niye böyle inlediğini sordu, O da «Humma sebebiyle inliyorum, Allah onu mübarek etmesin!» dedi. Bunun üzerine Rasulullah:

- لَا تَسُبِّي الْحُمَّى فَإِنَّهَا تُذْهِبُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ كَمَا يُذْهِبُ الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ

- *"Onun hakkında fena söz sarf etmeyin. Çünkü o, günahları temizler, tıpkı ateşin demirdeki pası, curufu temizlemesi gibi" buyurdular."*[11]

---

[11] Müslim.

Tedavi Olmak:

- Ebu Hizâme anlatıyor: "Bir gün, Rasûlullah'a şöyle soruldu:
- سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ، أَرَأَيْتَ أَدْوِيَةً نَتَدَاوَى بِهَا، وَرُقًى نَسْتَرْقِي بِهَا، وَتُقًى نَتَّقِيهَا، هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا؟
- "Tedavi için kullandığınız ilaçlar, şifa isteğiyle okunan dualar ve (düşmanlardan) korunmak için kullandığımız koruyucu şeyler hakkında ne dersiniz, bunlar Allah'ın kaderinden bir şeyi değiştirir mi?"
- Rasulullah şöyle cevap verdi:
- قَالَ: «هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ»
- *"Bu saydıklarınız da Allah'ın kaderindendir"*[12]

---

[12] Müslim.

- "Rasulullah buyurdular ki:

- إنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً، فَتَدَاوَوْا وَلَا تَتَدَاوَوْا بِحَرَامٍ

- *"Allah Teâlâ Hazretleri hastalığı da ilacı da indirmiştir. Ve her hastalığa bir ilaç var etmiştir. Öyleyse tedavi olun. Ancak haram olan şeyle tedavi olmayın."*[13]

---

[13] Ebu Davud.

- Bedevîler Hz. Peygamber'e (sas) sordular:

- فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَتَدَاوَى؟ فَقَالَ:

- -Ya Rasûlallâh tedâviye başvuralım mı? Şöyle buyurdu:

- «تَدَاوَوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلَّا وَضَعَ لَهُ دَوَاءً، غَيْرَ دَاءٍ وَاحِدٍ الْهَرَمُ»

- *-Tedavi olunuz; çünkü Allah her hastalık için bir de ilâç ve tedavi yaratmıştır; bundan bir dert müstesnadır, ihtiyarlık.*"[14]

---

[14] İbn Hanbel, Tirmizi.

Hasta Ziyaretinin Fazileti:

- Hasta ziyareti; hastanın hâl ve hatırını sormak, gönlünü almak ve gücü yettiğince ihtiyacını karşılamak demektir. Bu çerçevede hasta ziyareti müekked sünnettir. Vacip olduğu görüşünde olan âlimler de bulunmaktadır. Bir hastayı, bulunduğu yerleşim biriminde hiç kimse ziyaret etmez ve ihtiyaçlarını karşılamazsa orada yaşayan bütün Müslümanlar bundan sorumlu olurlar. Böylelikle tıpkı aç olanı doyurmak ve esir olanı esaretten kurtarmak gibi hasta ziyareti de farz-ı kifaye hükmünü alır.

- Rasulullah buyurdu ki:

- خَمْسٌ تَجِبُ لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ: رَدُّ السَّلَامِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ

- *Beş şey bir Müslümanın kardeşi üzerindeki hakkıdır: Selamını almak, hapşırdığı zaman «Allah sana rahmet etsin» demek, davetine icabet etmek, hastalanınca ziyaret etmek ve cenazesine katılmak.*[15]

[15] Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki:
- إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ:
- *"Allah Teâlâ kıyamet gününde şöyle buyuracak:*
- يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي،
- -*Ey Adem oğlu, hastalandım da beni ziyaret etmedin, Kul:*
- قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُودُكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ،
- -*(Aman ya Rabbi!) Ben seni nasıl ziyaret edebilirdim ki, Sen âlemlerin Rabbisin, diyecek. Allah Teâlâ:*
- قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدْهُ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ؟

- *-Filan kulum hastalandı da sen onu ziyaret etmedin. Onu ziyaret etseydin beni onun yanında bulurdun, buyurur.*
- يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطْعَمْتُكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي،
- *-Ey Adem oğlu, acıktım da beni doyurmadın, buyuracak.*
- قَالَ: يَا رَبِّ وَكَيْفَ أُطْعِمُكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ،
- *Ademoğlu, diyecek ki: -(Aman Allah'ım!) Ben seni nasıl doyurabilirdim ki, Sen alemlerin Rabbisin. Allah Teâlâ:*
- قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطْعَمَكَ عَبْدِي فُلَانٌ، فَلَمْ تُطْعِمْهُ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي،
- *- Bilesin ki, kulum senden yiyecek istedi de vermedin. Eğer ona yiyecek vereydin onu benim yanımda bulurdun, buyuracak.*

- يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتُكَ، فَلَمْ تَسْقِنِي،
- *-Ey kulum, senden su istedim de vermedin.*
- قَالَ: يَا رَبِّ كَيْفَ أَسْقِيكَ؟ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ،
- *- (Aman ya Rabbim!) Sana nasıl verebilirdim ki, Sen âlemlerin Rabbisin. Allah Teâlâ buyuracak ki:*
- قَالَ: اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي
- *- Filan kulum senden su istedi de vermedin: Bilesin ki, eğer ona verseydin onu yanımda bulurdun.*[16]

---

[16] Müslim.

- Rasulullah (sav) buyurdular ki:

- مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا غُدْوَةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ عَادَهُ عَشِيَّةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ، وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ

- *"Kim bir hastayı akşam vakti ziyaret ederse onunla mutlaka yetmiş bin melek çıkar ve sabaha kadar onun için istiğfarda bulunur, Ona cennette bir bahçe hazırlanır. Kim de hastaya sabahleyin giderse, onunla birlikte yetmiş bin melek çıkar, akşam oluncaya kadar ona istiğfarda bulunur, Ona cennette bir bahçe hazırlanır."*[17]

[17] Tirmizi.

- Rasulullah (sav) buyurdular ki:

- **مَنْ عَادَ مَرِيضًا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: طِبْتَ وَطَابَ مَمْشَاكَ وَتَبَوَّأْتَ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا**

- *"Kim Allah rızası için bir arkadaşını ziyaret eder veya bir hastaya geçmiş olsun ziyaretinde bulunursa, bir münadi ona şöyle nida eder: "Dünya ve ahirette hoş yaşayışa eresin. Bu gidişin de hoş oldu. Kendine cennette bir yer hazırladın.“*[18]

[18] İbn Mace.

- İbn Abbas anlatıyor:
- “Hastayı ziyaret ederken az oturmak ve az gürültü yapmak sünnettendir.”

Hasta Ziyaretinde Okunacak Dua

- Cebrail'in, Rasûlüllah'a okuduğu ve öğrettiği şu dua okunabilir:

- بِاسْمِ اللهِ أَرْقِيكَ، مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ، مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنِ حَاسِدٍ، اَللهُ يَشْفِيكَ بِاسْمِ اللهِ أَرْقِيكَ

- *"Allah'ın ismi ile sana rukye ederim (okuyup üflerim). Sana eziyet veren her şeyin şerrinden, Her nefsin yahut hased edenin kem gözünün şerrinden Allah sana şifa versin. Allah'ın ismi ile sana rukye ederim"*[19]

[19] Buhari, Müslim.

- Rasulullah bir hastayı ziyaret ettiği zaman okuduğu dualardan birkaç tanesi şöyledir:
- **أَذْهِبْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا**
- *İnsanların Rabbi bu sıkıntıyı gider, şifa ver şifa verici olan sensin, senin bütün eziyetleri gideren şifandan başka şifa yoktur.*[20]

******

- **اِمْسَحِ الْبَأْسَ رَبَّ النَّاسِ، بِيَدِكَ الشِّفَاءُ، لَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا أَنْتَ**
- *Bu hastaya şifa ver, ey insanların Rabbi! Şifa senin (kudret) elindedir, Senden başka onu giderecek yoktur.”*[21]

---

[20] Ebu Davud.
[21] İbn Hanbel.

Hasta Ziyareti Adabı:

- Rasulullah buyurdu ki:

- **إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيضِ فَنَفِّسُوا لَهُ فِي أَجَلِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَيُطَيِّبُ نَفْسَهُ**

- *"Bir hastanın yanına girince, sağlık ve uzun ömür temennisiyle onu rahatlatın. Zira böyle yapmak ona gelecek şeyi engellemese de onun gönlünü hoş eder."*[22]

---

[22] Tirmizi.

- Rasulullah buyurdu ki:

- مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مُحْتَسِبًا بُوعِدَ مِنْ جَهَنَّمَ، مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفًا

- *"Kim abdest alır ve abdestini mükemmel yapar, sevap ümidiyle Müslüman kardeşini hasta iken ziyaret ederse, ateşten yetmiş yıllık yürüme mesafesince uzaklaştırılır."*[23]

---

[23] Ebu Davud.

Hastadan Dua İstemek

- Hz. Ömer anlatıyor; Rasulullah buyurdular ki:
- إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مَرِيضٍ، فَمُرْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَكَ؛ فَإِنَّ دُعَاءَهُ كَدُعَاءِ الْمَلَائِكَةِ
- *Bir hastanın yanına girince ondan senin için dua etmesini iste. Çünkü onun duası meleklerin duası gibidir.*[24]
-

[24] İbn Mace.

Hasta Ziyaretinin İnsana Kazandırdıkları

- Hasta ziyaretinin gerek ferdi gerekse içtimâî birçok faydası vardır. Bunlardan bir kısmını şöyle özetleyebiliriz:
- 1. Hasta ziyareti ibadettir. Dolayısıyla hastayı ziyaret eden kişi, büyük bir ecir ve sevap kazanır.
- 2. Hastaya gösterilecek alâka sebebiyle ilahî rahmet ve rızaya kavuşmak mümkün olur.
- 3. Hasta ziyareti günahlara keffarettir. İnsanın günahlardan arınmasına vesile olur.
- 4. Hastalara teselli ve moral vermek, onların kalbini hoşnut etmek önemli bir sadaka hükmüne geçer.
- 5. Din kardeşini ziyaret eden Müslüman'a melekler dua ve istiğfarda bulunur.

- 6. Hadiste “Hastaların duasını alınız; onların duası makbuldür.” buyrulmuştur. Hasta ziyareti onların makbul dualarını almaya vesile olur.
- 7. İnsanlar arasında sevgi, saygı ve hoşgörünün artmasına vesile olur.
- 8. Hasta ziyareti, hastalara moral kazandırır ve hastalıklarının iyileşme sürecini hızlandırır. Böylece hastalıklarından şifa bulmalarını sağlar. Nitekim “Dostla buluşmak, hastaya şifadır.” denilmiştir.
- 9. Hasta ziyareti, beşerî ilişkilerin en mükemmel şekilde yürütülmesine vesile olur. Dolayısıyla toplum düzeninin sağlanmasına olumlu katkı sağlar.
- 10. Toplumu sürekli diri, sağlıklı ve güvenli tutmak; hasta, aciz ve düşkünlere ilgi duymak ve onları ziyaret edip yardımlarına koşmakla mümkün olur.

Hastalıkların Kişiye Kazandırdıkları:[25]

- 1- Hastalık insanın dakikalırını bir saat belki daha fazla ibadet hükmüne getirebilir. Çünkü ibadet iki kısımdır:
  - a- Müspet İbadet: Namaz, oruç, dua gibi malum ibadetler.
  - b- Menfi İbadet: Hastalık vb. musibetler vasıtasıyla kişi aczini ve zaafını hissederek Allah'a sığınır ve yalvarır. Halis, riyasız manevi bir ibadete mazhar olur.
- 2- Eğer hastalıklar olmazsa sıhhat ve afiyet insanı gaflete sevk eder, dünyayı hoş gösterir, ahireti unutturur. İşte hastalık bu bakımdan insan için bir öğüt verici ve ikaz edici görev görür.
- 3- öncelikle bu bedenin bizim mülkümüz olmadığını, sadece bu dünya hayatında kullandığımız bir emanet olduğunu bilmeliyiz. Bu bedenin esas maliki olan Allah mülkünde istediği gibi tasarruf hakkını

[25] 25. Lema'dan Özetle alınmıştır.

kullanabilir. Bu bakımdan yüce Allah Esma-i Hüsna'sının eserlerini göstermek için seni bir halden diğer bir hale çevirir. Böylelikle sen açlıkla onun Rezzak ismini tanıdığın gibi hastalık sayesinde Şâfî ismini tanırsın.

- 4. Hastalık senin sağlığındaki ilahi nimetin lezzetini kaçırmıyor, bilakis arttırmaktadır. Çünkü bir şey devam etmekle tesirini zamanla kaybeder.
- (اِنَّمَا الْأَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِأَضْدَادِهَا) "Herşey zıddıyla bilinir" kaidesi gereğince hastalık sayesinde kişi sağlığın kıymetini daha iyi anlar ve böylece şükrünü arttırır.
- 5. Hastalık esnasında hissedilen korkunun sebebi, hastalıkların bazen ölüme sebep olmasından dolayıdır. Şu iki sebeple bu korku yersizdir:
    - a- Ecel mukadderdir, tagayyür etmez. Çok ağır hastaların başında ağlayanlar ve sıhhatleri yerinde olanlar ölmüşler ama o ağır hastalar şifa bulup yaşamışlardır.

- b- ölüm, bir mümin için göründüğü gibi dehşetli değildir. Ehl-i iman için ölüm hayatın külfetinden bir terhistir. Müminler için ölüm rahmet kapısıdır, ehl-i dalalet için ise ebedi karanlıktır.

- 6- hastalığın ağırlığın merak etmek onu şiddetlendirir. Şikâyetlerini hafiflemesini istersen hastalığın faydalarını, sevabını ve çabuk geçeceğini düşün. Unutmak ki merak hastalığın etkisin arttırır.
- Ayrıca merakın kendisi de bir hastalıktır. Onun ilacı hastalığın hikmetini bilmektir.
- 7- hastalık öncelikle hasta kişiye ve Allah rızası için ona bakanlara sevap kazandırır. Ayrıca duanın makbul olması için en önemli etkenlerden biridir.
- 8- Şikâyet bir hak söz konusu olduğunda yapılır. Senin bir hakkın zayi olmamış ki şikayet ediyorsun. Belki senin üzerinde yerine getirmediğin pek çok şükürler var. Allah'ın hakkını vermeden, haksız bir şekilde hak ister gibi şikayette bulunuyorsun. Sen kendinden yukarıdaki sağlıklı

olanlara bakıp şikayet etmek yerine kendinden sıhhat noktasında aşağıda bulunan biçare hastalara bakıp şükretmelisin.

- 9- Hastalık vesilesiyle çevrendeki akrabalar ve arkadaşlarınla zayıflamış olan sevgi bağı kuvvetlenir. Bu vesileyle uzun zamandır senin hatırını sormayanlar dahi “geçmiş olsun” demek için sana ulaşmaya çalışırlar.